

Електронне наукове фахове видання "Державне управління: удосконалення та розвиток" включено до переліку наукових фахових видань України з питань державного управління (Наказ Міністерства освіти і науки України від 06.11.2014 № 1279)

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ
удосконалення та розвиток

№ 8, 2010 [Назад](#) [Головна](#)

УДК 35.077.6

А.О. Пугач,

аспірант кафедри державної політики та управління політичними процесами, Національна академія державного управління при Президентові України

СУТНІСТЬ ПРОЦЕСУ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

Досліджено сутність процесу інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної виконавчої влади в Україні та окреслено низку об'єктивних чинників, які ускладнюють здійснення інформаційно-аналітичної роботи.

Ключові слова: інформаційно-аналітичне забезпечення, інформаційно-аналітична діяльність, аналітика, інформаційне суспільство.

The author investigates a basic nature of analytical and information support to executive authorities of Ukraine. The article contains key factors which complicate analytical and information activities.

Key words: analytical and information support, analytical and information activity, analysis, information society.

Постановка проблеми. Стрімке розгортання державотворчих процесів в Україні, соціально-економічні реформи, розвиток науково-технологічної сфери на рубежі XXI століття викликають різке зростання вимог до рівня інформатизації суспільства та інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної виконавчої влади.

На сучасному етапі переходу від індустріального до інформаційного суспільства у всіх провідних державах світу розвиток інформаційного простору та інформаційних технологій стає безпосереднім чинником економічного зростання, забезпечення обороноздатності країни, соціально-політичної стабільності та розвитку демократичних засад в управлінні державою.

Актуальність дослідження

Питання формування інформаційної та аналітичної бази для прийняття управлінських рішень на державному рівні є особливо актуальним на сучасному етапі розвитку України. Ефективна та якісна система інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної виконавчої влади є невід'ємною складовою професійного функціонування системи державного управління. Впровадження та всебічне використання сучасних інформаційних технологій в управлінській діяльності забезпечує інформаційно-аналітичну підтримку прийняття державних управлінських рішень на всіх рівнях, супроводжує інформаційну підтримку соціально-економічного розвитку держави та її окремих регіонів, забезпечує інформаційні потреби державних службовців та інших категорій громадян, створює умови для об'єктивного формування громадської думки щодо діяльності органів влади, а також послуг, які вони надають.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Інформаційно-аналітичне забезпечення органів державної виконавчої влади, роль інформації у процесі прийняття державно-управлінських рішень є предметом досліджень Р. А. Ковалю [1], С.О.Телешуна [2], А.О.Дегтяря [6] та ін.

Формулювання цілей статті

Мета дослідження виявити сутність інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної виконавчої влади. Відповідно до мети були поставлені завдання: дослідити процес інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної виконавчої влади в Україні; виділити об'єктивні чинники, що ускладнюють здійснення інформаційно-аналітичної роботи в органах державної виконавчої влади.

Виклад основного матеріалу дослідження

Інформаційне забезпечення є важливою функцією у державно-управлінській діяльності. За відсутності необхідної інформації складно приймати об'єктивні та своєчасні державні управлінські рішення. У зв'язку з цим, робота державних органів має забезпечуватися своєчасною інформаційною підтримкою.

Інформаційно-аналітичне забезпечення – це процес створення оптимальних умов задля задоволення інформаційних потреб та реалізації посадових обов'язків органів державної влади на основі формування та використання інформаційних ресурсів. Метою інформаційно-аналітичного забезпечення державних органів виконавчої влади є створення умов для прийняття ефективних державних управлінських рішень [1].

Термін "інформаційно-аналітичне забезпечення" становлять два взаємопов'язані елементи, а саме:

- інформаційний – відносно самостійної діяльності спеціально підготовлених фахівців, зайнятих пошуком, відбором, обробкою, накопиченням, узагальненням і збереженням інформаційних одиниць (перший етап процесу інформаційно-аналітичного забезпечення у системі управління будь-якого механізму);
- аналітичний – як похідний другий етап процесу інформаційно-аналітичного забезпечення у системі управління будь-якого механізму: виробництво спеціально

підготовленими фахівцями на підставі наявних інформаційних одиниць і складних розумових процесів нового знання щодо явища або події, що вивчається [1].

Систему інформаційного – аналітичного забезпечення управління слід визначити як взаємозалежну та відповідним чином сформовану сукупність організаційних, організаційно-правових, інформаційних, методичних, програмно-технологічних компонентів, що забезпечує необхідну якість прийнятих управлінських рішень за рахунок раціонального використання інформаційних ресурсів та інформаційних технологій. З поєднанням принципів проблемної орієнтації та програмно-цільової установки як відносно тематики інформаційного забезпечення, так і відносно вибірковості підготовки інформації та доведення її до керівників відповідно до їх місця в системі управління та основних функціональних обов'язків.

Інформаційно-аналітична діяльність – це особливий напрям інформаційної діяльності, пов'язаний з виявленням, опрацюванням, збереженням та поширенням інформації переважно у сфері управлінської, політичної та економічної діяльності. Проте, для управлінської сфери важливим є не стільки своєчасне ознайомлення з первинною інформацією, скільки випереджувальне виявлення проблемних ситуацій і прогноз розвитку подій [2, с. 38].

Саме необхідність передбачення, виявлення та прогноз тенденцій розвитку ситуації обумовлює застосування різних аналітичних методик опрацювання вихідної інформації. З'ясування можливих шляхів розвитку ситуації потребує не тільки узагальнення виявленої інформації, а також її оцінки. Наявність в інформаційно-аналітичних дослідженнях «вивідного знання» робить їх надійним підґрунтям для прийняття управлінських рішень [2, с. 39-40].

Необхідність інформаційно-аналітичних досліджень обумовлена не тільки наявністю інформаційних бар'єрів, які перешкоджають одержанню потрібної інформації, а й дефіцитом часу в діяльності споживача інформації. Дефіцит часу суб'єктів управління як споживача інформації потребує перекладання на спеціальну інформаційну службу завдань постійного слідування за інформацією щодо визначених інформаційних потреб, витягу необхідних інформативних фрагментів з усього масиву інформації, аналітико-синтетичного перетворення вихідної інформації у відповідності до потреб споживача. Виконання цих завдань потребує створення системи інформаційного забезпечення споживачів інформації, в якій вони виступатимуть визначальним чинником під час підготовки інформаційно-аналітичних документів [2, с. 40].

Інформаційно-аналітичним забезпеченням органів державної влади на рівні регіону займається управління з питань внутрішньої політики облдержадміністрації (далі –Управління). Відповідно до положення про Управління [3] основними його завданнями є:

- аналіз і прогнозування суспільно-політичних процесів в області;

сприяння органам виконавчої влади у розвитку їх зв'язків з політичними партіями, громадськими організаціями;

- інформаційно-аналітичне забезпечення здійснення внутрішньої політики держави в області.

Одним з головних завдань покладених на Управління є щотижневе та щомісячне інформування Президента України і Прем'єр-міністра України про головні події соціально-економічного та суспільно-політичного життя області.

Проаналізувавши доручення Секретаріату Президента України за останні роки, ми дійшли висновків, що кожного тижня інформаційно-аналітична записка подається за такою орієнтовною структурою та варіюється в залежності від суспільно-політичної ситуації в регіоні:

- кризові та конфліктні явища, події соціально-економічного характеру та іншого, що їх спричинили (чи можуть загострити у майбутньому), зокрема значні коливання на споживчому ринку, проблеми з виплатою заробітної плати, загострення на міжетнічному чи міжконфесійному рівні тощо (можливі шляхи врегулювання чи запобігання негативним явищам);

- важливі події і процеси в житті провідних районних, міських організацій, політичних партій, громадських організацій, профспілок, зокрема інформація про зміни у їх керівництві;

- результати моніторингу критичних щодо влади (центральної і місцевої) матеріалів найбільш популярних у регіоні засобів масової інформації;

- оцінка ключових подій суспільно-політичної та соціально-економічної ситуації;

- важливі ініціативи та рішення місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у суспільно-політичній, соціально-економічній, гуманітарній, інформаційній та інших сферах, стан їх реалізації.

Тоді, як щомісячна інформація містить більш широкий спектр показників та включає в себе:

- характеристику та оцінку суспільно-політичної ситуації в районі, місті;

- інформацію про осередки політичних партій, що діють на території району, міста (їхні лідери, загальна чисельність, кількість районних та міських осередків);

- реальна впливовість партійних осередків, особливості партійного будівництва (передусім у плані ідеологічного спрямування);

- характеристику балансу суспільних настроїв та політичних сил;

- аналіз загальних тенденцій розвитку політичних сил району, міста;

- характеристику стосунків регіональних осередків політичних партій з їхніми центральними органами (наявність протиріч, розбіжностей у позиціях);

- громадські та профспілкові організації району, міста: пріоритетні форми їхньої діяльності, тенденції розвитку;

- молодіжний політичний рух, його особливості;

- інформаційний простір (особливості розвитку, рівень опозицій),

- характеристику провідних регіональних видань у світлі політичних орієнтирів;

- аналіз наявних результатів соціологічних досліджень суспільно-політичних процесів у районі, місті, зокрема щодо соціальних та політичних орієнтацій населення, рейтингів політичних сил, місцевих органів влади;

- основні суспільно-політичні, соціально-економічні, гуманітарні та інші проблеми, які мають деструктивний вплив на ситуацію в регіоні, можливі шляхи мінімізації такого впливу і пропозиції щодо упереджувальних заходів з боку органів влади;

- наявні та прогнозовані чинники і зони соціальної напруженості (виробничі об'єкти, професійні групи, окремі верстви населення, міжетнічні стосунки, релігійне життя тощо);

- практичні пропозиції щодо шляхів розв'язання проблем та здійснення заходів, спрямованих на зміцнення позицій Президента України, центральних та місцевих органів влади;

- анонс найважливіших подій наступного місяця, що можуть мати суспільний резонанс та потребують реагування з боку влади.

У цих документах звертається особлива увага на необхідність посилення аналітичної складової матеріалів, які подаються за вищезазначеними формами, підвищення рівня їх об'єктивності та інформативності. Інформація, яка подається у аналітичних записках повинна бути достовірною, актуальною, своєчасною,

проблемно-орієнтованою, аналітичною та носити прогностичний характер, при мінімальному обсязі мати максимальну повноту даних, містити їхню оцінку, обґрунтовані висновки й рекомендації.

Але, має місце низка об'єктивних чинників, які ускладнюють здійснення інформаційно-аналітичної роботи. До них належать:

- неточність і неповнота інформації, з якою працюють органи державної влади, породжувані недостатністю як ресурсів для її одержання, так і взаємодії органів між собою;

- обмеження реального часу, протягом якого повинні бути прийняті управлінські рішення незалежно від складності вирішуваних питань і обсягів оброблюваної інформації;

- багатокритеріальність при прийнятті управлінських рішень на всіх рівнях органів державної влади;

- відсутність належної культури виконання та використання інформаційно-аналітичних матеріалів з діяльності органів державної виконавчої влади.

Загальний рівень інформатизації аналітичної діяльності органів виконавчої влади в сучасній Україні потребує нагального вирішення проблеми створення чи їх суттєвої модернізації. Недостатнє оснащення органів виконавчої влади програмно-апаратними засобами, відсутність скоординованої системи показників та затверджених методик їх розрахунку не дозволяють прозоро відслідковувати узгодженість та несуперечність цілей, що ставляться на всіх рівнях управління, контролювати їх додержання та приймати рішення щодо забезпечення їх досягнення. До цього ж треба додати відсутність розвиненої аналітичної бази, систематизованого і вичерпного інформаційного фонду з потужним довідковим апаратом, мереж телекомунікацій, що дозволяють використовувати фонди зовнішніх організацій. Обмеженим є використання сучасних інформаційно-пошукових систем [5; 6].

Елементами інформаційно-аналітичної системи органів державної влади та органів місцевого самоврядування повинні бути бази даних необхідної інформації, системи зв'язку та передачі даних, системи обробки даних, автоматизовані робочі місця державних службовців. Первинними елементами інформаційно-аналітичної системи є периферійні об'єктно-спеціалізовані автоматизовані інформаційні підсистеми, елементами кожної з яких є комплекси технічних засобів, до яких входить обчислювальна техніка, системне і спеціальне програмне забезпечення, колективи відповідних спеціалістів. Для розв'язання слабо структурованих завдань повинні бути розроблені окремі спеціалізовані експертні системи, які б сприяли пошуку, генерації та відбору найбільш вдалих управлінських рішень.

Отже, в ході дослідження ми дійшли таких висновків.

В цілому інформаційно-аналітичне забезпечення органів виконавчої влади є складовою державного управління, яке покликане збільшити рівень узагальнення фактів, обґрунтованість рекомендацій, якість інформаційної продукції суб'єктів управління, а також, викривати довгострокові тенденції розвитку суспільства та держави.

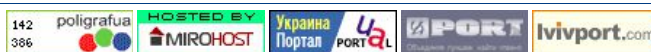
Розвиток інформаційно-аналітичного забезпечення органів влади, як один з важливих напрямів інформатизації суспільства відбувається хаотично, без наявності чіткої вираженої державної стратегії. Діяльність більшості суб'єктів інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної виконавчої влади спрямована на вирішення лише окремих технічних проблем, тоді як жоден із центральних органів виконавчої влади не виконує функцій щодо підвищення якості існуючих інформаційно-аналітичних систем органів державної виконавчої влади. В Україні, не розроблена загальнонаукова концепція державно-управлінської аналітики, не обґрунтована її структура, функції, напрями розвитку. Це стримує впровадження інформаційно-аналітичного забезпечення у практику державного управління та знижує його ефективність, призводить до прийняття необґрунтованих рішень, за які згодом держава розраховується матеріальними та моральними збитками. Державно-управлінська аналітика представляє собою деяку специфічну модель аналітики, яка в сучасній методології не є осмисленою.

В сучасних умовах державотворення в Україні відсутня єдина Концепція формування інформаційно-аналітичного забезпечення системи органів державної влади, також потребує вдосконалення законодавче забезпечення розвитку інформаційно-аналітичної діяльності у сфері державного управління. Ця проблема буде темою майбутніх наукових досліджень автора.

Список використаних джерел

1. Коваль Р.А. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів державної влади //Р.А. Коваль //Теорія та практика державного управління : зб. наук. праць. – Х. : Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр», 2006. – № 1 (113).
2. Телешун С.О. та ін. /С.О. Телешун //Політична аналітика в системі публічного управління. – К., 2008. – с. 38-41.
3. Розпорядження голови Черкаської обласної державної адміністрації. Про затвердження положення про Головне управління з питань внутрішньої політики облдержадміністрації. – 2005. – № 515.
4. Доручення Секретаріату Президента України. – 2006. – № 03-02/235.
5. <http://www.kmu.gov.ua/> Проект Концепції формування та функціонування інформаційно-аналітичної системи органів державної влади та органів місцевого самоврядування.
6. Дестяк А. О. Аналітично-організаційне забезпечення прийняття та реалізації державно-управлінських рішень: дис... д-ра наук з держ. управління: 25.00.02 / Донецький держ. ун-т управління. – Донецьк, 2005.

Стаття надійшла до редакції 18.08.2010 р.

ТОВ "ДКС Центр"